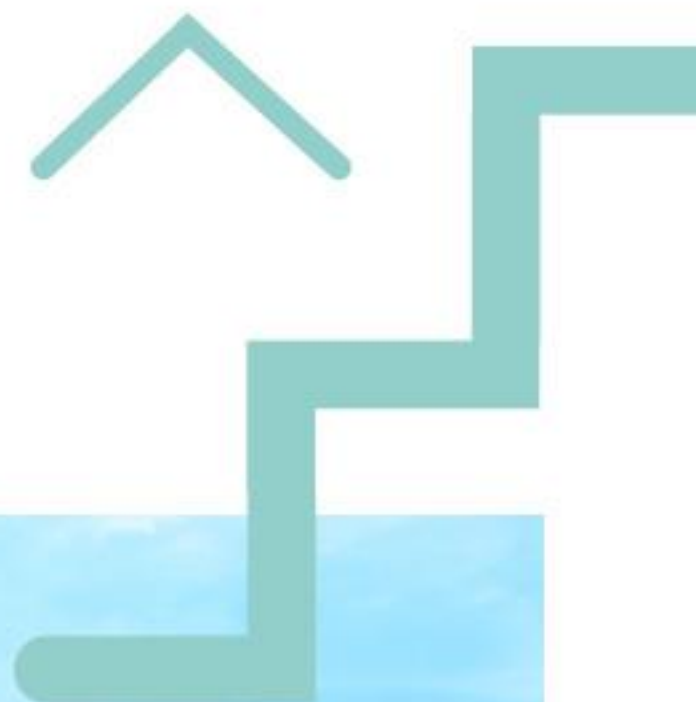

Anskaffelsesstrategi for Tromsø kommune

2020-2023

Forord

Tromsø kommune har med denne anskaffelsesstrategien for første gang vedtatt¹ en egen helhetlig strategi for anskaffelsesområdet. Strategien er førende for alle anskaffelser som gjennomføres av Tromsø kommune, på tvers av avdelinger/seksjoner/enheter og for alle faser i en anskaffelsesprosess.

Kommunen har i løpet av de siste årene arbeidet målrettet med fokus på innkjøp. Prosjektet *Forbedring av innkjøp* har siden 2016 jobbet med å profesjonalisere innkjøpsfunksjonen i Tromsø kommune. Gjennom prosjektet er det gjort store endringer i innkjøpsfunksjonen.

Det første grepet i arbeidet har vært å sentralisere innkjøpsfunksjonen i Tromsø kommune. Dette ble vedtatt av formannskapet i mai 2018, se sak 18/414. Begrunnelsen for å sentralisere innkjøpsfunksjonen i kommunen er at en slik organisering best vil sikre behovene for standardisering, forenkling, kontroll og kvalitet i hele anskaffelsesprosessen. Den nye organiseringen vil gjøre det mulig å gjennomføre strategiske anskaffelser i framtiden og vil være i stand til å sikre vedvarende forbedringer. Videre sikrer organisasjonsformen samordning og effektivisering av innkjøpsfunksjonen, der all innkjøpsfaglig myndighet og kompetanse samles i en seksjon.

Med grunnlag i vedtaket om sentralisering ble seksjon for anskaffelser opprettet 1.1.2019. Seksjonen skal ha prosessansvaret for alle anskaffelser over 100 000 kr. Seksjonen er under oppbemanning og har januar 2020 12 ansatte, hvorav to er midlertidige stillinger.

Arbeidet med sentralisering av anskaffelser vil ta tid. Fokuset i 2020 vil være å bygge opp seksjonen, få på plass styringsdokumenter, avklare roller og ansvar og bygge rett kompetanse. I tillegg er arbeidet med digitalisering av anskaffelsesprosessen og gevinstrealisering påbegynt.

Utgangspunktet for dette strategiarbeidet er nåsituasjonen og målet er hvor vi skal være i 2023.

Som grunnlag for strategiarbeidet er det tatt utgangspunkt i nasjonale og lokale føringer. Sentrale dokumenter er Stortingsmeldingen Meld. ST 22 (2018-2019) Smartere innkjøp - effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser, Nasjonal digitaliseringsstrategi for offentlig sektor, Politisk plattform for AP, SV, SP og MDG for perioden 2019-2023, Kommuneplanens samfunnsdel, Kommunens klima-, miljø og energiplan og Strategisk næringsplan 2014-2020.

Tromsø, 4. mars 2020

Britt Elin Steinveg
kommunedirektør

¹Strategien er vedtatt i kommunestyret 27.05.2020 i sak 50/20

Innhold

1. Introduksjon.....	4
2. Verdier og mål for strategiperioden	5
Mål 1 Anskaffelsesprosessen skal standardiseres og forbedres.....	6
Mål 2 Tromsø kommune skal innføre kategoristyring av innkjøp	8
Mål 3 Økt og forbedret bruk av digitale verktøy som støtte i anskaffelsesprosessen	9
Mål 4 Kommunens anskaffelser skal sikre innovasjon og markedsutvikling.....	10
Mål 5 Tromsø kommune skal ta samfunnsansvar i sine anskaffelser.....	12
Implementering	14

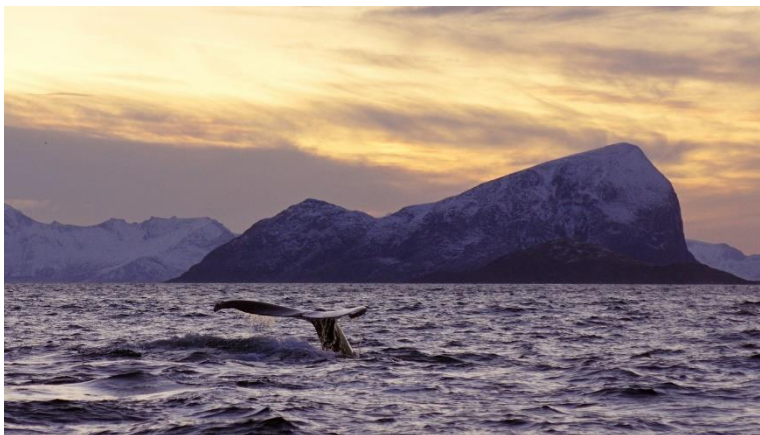
1. Introduksjon

Tromsø kommune foretok i 2018 innkjøp for rundt tre milliarder kroner². Dette omfatter alle vare-, tjeneste- og bygge- og anleggskontrakter. Anskaffelsene utgjorde hele 36,24 prosent av kommunenes totalt anvendte midler.³

Innkjøp er ikke en kjerneoppgave for kommunal virksomhet, men en forutsetning for kommunens tjenesteproduksjon, herunder en god måloppnåelse og mer effektiv verdiskapning.

Avtalene som inngås, er viktige både for kommunen og våre avtaleparter. Med dette følger et ansvar for å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for de anvendte midlene. Samtidig ønsker Tromsø kommune å bruke anskaffelsene strategisk for å bidra til innovasjon- og virksomhetsutvikling.

Anskaffelsesregelverket ble endret 1. januar 2017. Regelverket skjerper kravet til at offentlige innkjøpere ivaretar viktige samfunnshensyn som menneskerettigheter, klima, miljø og bruk av lærlinger. Mulighetsrommet som ligger i kommunens anskaffelser, må få større oppmerksomhet.

Dette gjelder ikke bare gevinster som bidrar til økt behovsdekning og bedre økonomi i kommunens tjenesteproduksjon, men også hvordan vi i anskaffelsesprosesser kan fremme innovasjon og viktige samfunnshensyn.

Anskaffelsesstrategien skal beskrive en overordnet tenkning og adferd for anskaffelser. Den skal gi et felles grunnlag for gjennomføring av anskaffelser og sikre effektiv ressursbruk. Samtidig skal vi gjennomføre anskaffelsene i tråd med lov og forskrift samt sikre kravene til konkurranse, etterprøvbarehet, likebehandling og åpenhet.

Strategien er førende for hele verdikjeden av anskaffelsene som gjennomføres i virksomheten, på tvers av avdelinger og for alle faser i en anskaffelsesprosess, fra planlegging av anskaffelsen til kontrakten utløper. Den berører alle deler av organisasjonen og alle ansatte har et felles ansvar for å bidra til at vi lykkes med å nå målene.

² På grunn av store investeringsprosjekter, som Tromsøbadet er tallet noe høyere enn gjennomsnittlig. Tidligere år har Tromsø kommune gjort innkjøp for i overkant av 2 millioner.

³ I strategien brukes både begrepet innkjøp og anskaffelser om inngåelse av ovennevnte kontrakter. Kjøp/avrop på rammeavtaler faller utenfor.

2. Verdier og mål for strategiperioden

Tromsø kommunes verdier respekt, åpenhet, mot, anerkjennelse, tillit skal gjenspeiles i alle fasene i en anskaffelse; behov og forberede konkurransen, konkurransegjennomføring og kontraktsoppfølging.

Hovedmål for strategiperioden er at:

Tromsø kommune skal gjennomføre profesjonelle, effektive og fremtidsrettede anskaffelser

Profesjonelle anskaffelser betyr at anskaffelsene skal gjennomføres med riktig anskaffelseskompetanse. Dette innebærer blant annet å bygge opp kompetansen i hele organisasjonen. Målet om at anskaffelsen skal være effektiv innebærer at den skal ha lavest mulig total kostnad sett ut fra oppdragsgivers behov og ønsket kvalitet.

Tromsø kommune mener videre at det er viktig å fokusere på fremtidsrettet anskaffelse, hvor anskaffelsene tilpasser seg forhold og behov i fremtiden og ikke bare dagens situasjon.

For å oppnå hovedmålet har Tromsø kommune satt fem delmål i strategiperioden. Delmålene vil gi en nærmere beskrivelsen av hvordan hovedmålet skal oppnås

Mål 1 Anskaffelsesprosessen skal standardiseres og forbedres

Mål 2 Tromsø kommune skal innføre kategoristyring av innkjøp

Mål 3 Tromsø kommune skal øke og forbedre bruken av digitale verktøy som støtte i anskaffelsesprosessen

Mål 4 Kommunens anskaffelser skal bidra til innovasjon og markedsutvikling

Mål 5 Tromsø kommune skal ta samfunnsansvar i sine anskaffelser

I kapitlene nedenfor blir det konkretisert hva som er innholdet i det enkelte mål, og hvilke overordnede strategiske føringer som ligger bak målet. Det er også beskrevet hvilke tiltak som vil bli satt i verk i strategiperioden for å nå det enkelte mål.

Mål 1 Anskaffelsesprosessen skal standardiseres og forbedres

Fra 1. januar 2019 gikk Tromsø kommune over fra en desentralisert til en sentralisert innkjøpsmodell. Med en desentralisert innkjøpsmodell hadde alle avdelinger fullmakt til å gjennomføre anskaffelsene sine selv. Ordningen har ført til at det er etablert anskaffelsesmiljøer spredt rundt i kommunen som har egne fremgangsmåter både ved planlegging, gjennomføring av konkurranser og ved oppfølging av kontrakter. Dette innebærer at det internt i kommunen er svært ulik praksis og manglende overordnet oversikt over anskaffelsene.

Som et ledd i innføringen av en sentralisert innkjøpsmodell er seksjon for anskaffelser opprettet. Seksjonen har myndighet til å gjennomføre anskaffelsesprosessen for anskaffelser over 100 00 kr som er regulert av lov om offentlige anskaffelser.⁴ Dette innebærer de tre hovedfasene forberedelse/planlegging, gjennomføre og kontraktsoppfølging.

Sentraliseringen innebærer at avdelingene mister fullmakten til å gjennomføre sine anskaffelser uten involvering fra seksjon for anskaffelser. Innkjøpsmiljøene på avdelingene skal på denne måten koordineres og prosessene skal standardiseres.

Seksjon for anskaffelser skal ha hovedansvar for overordnet strategi, prinsipper og rutiner samt innkjøpsverktøy både for varer, tjenester og bygg- og anleggsanskaffelser.

For å sikre at anskaffelsen har lavest mulig total kostnad sett ut fra oppdragsgivers behov og ønsket kvalitet, skal det etableres standardiserte anskaffelsesprosesser. Anskaffelsene skal gjennomføres med digitale verktøy, og det skal benyttes felles digitale maler. Prosessene skal være dokumentert i samsvar med regelverk for offentlige anskaffelser og arkivloven.

Overføring av prosessansvaret til seksjon for anskaffelser er omfattende og vil ta tid. Seksjonen må bygge seg gradvis opp og i samarbeid med de enkelte fagområdene utarbeide tydelige og avklarte ansvarsfordelinger som fremgår av kommunens økonomireglement og delegasjonsfullmakter, samt årlige budsjettvedtak. Dette skal bidra til et effektivt samarbeid og sikre best mulig utnyttelse av kommunens innkjøpsfaglige kompetanse.

Tromsø kommune skal på bakgrunn av ovennevnte være enhetlig i sitt møte med leverandørmarkedet.

Strategiske føringer

Vedtak om sentralisering av innkjøpsfunksjonen og opprettelse av seksjon for anskaffelse, formannskapet 25. mai 2018

⁴ Avrop (kjøp) på rammeavtaler skal fremdeles gjennomføres ute i organisasjonen.

Tiltak:

- 1.1. Seksjon for økonomi skal revidere økonomireglementet slik at det er i samsvar med vedtaket om opprettelse av seksjon for anskaffelser.
- 1.2. Stab for politisk og administrativ ledelse skal revidere delegasjonsreglementet slik at det kun er seksjon for anskaffelser som har myndighet til å gjennomføre anskaffelsesprosessen over 100 000 kr som omfattes av lov om offentlige anskaffelser (LOA).
- 1.3. Seksjon for anskaffelser skal bemannes opp for å ha kapasitet til å håndtere prosessansvaret også innen bygg- og anleggsanskaffelser.
- 1.4. Seksjon for anskaffelser skal i samarbeid med den enkelte avdeling/seksjon/enhet utarbeide en fullmaktsmatrise med tydelig definerte rolle- og ansvarsfordelinger i anskaffelsesprosessen og for kontraktsoppfølging. Rolle- og ansvarsfordeling må forankres og etterlevs i hele organisasjonen.
- 1.5. Kommunedirektøren må gjøre organisasjonen kjent med fullmaktsmatrisen som synliggjør roller og ansvar i alle prosessene knyttet til anskaffelser.
- 1.6. Seksjon for anskaffelser skal implementere anskaffelseslosen⁵. Denne skal inneholde relevante maler og rutiner for anskaffelser etter anskaffelsesforskriftens del I, II og III.
- 1.7. Seksjon for anskaffelser skal øke kompetansen innenfor anskaffelsesregelverket, både internt i seksjonen og i organisasjonen for øvrig.
- 1.8. Tromsø kommune skal innføre gevinstrealisering⁶ i prosjekt og anskaffelser.

⁵ Anskaffelseslosen – Prosessverktøy for gjennomføring av anskaffelser.

⁶ Gevinstrealisering – Prosessen der man planlegger, organiserer og henter ut forventede og ev. ikke forventede gevinster av et prosjekt.

Mål 2 Tromsø kommune skal innføre kategoristyring av innkjøp

Kategoristyring innebærer samordning av innkjøp i hele virksomheten. Dette er en styringsform som er tatt i bruk i flere kommuner med en helt eller delvis sentralisert innkjøpsmodell. Erfaringer viser at kategoristyring er en forutsetning for å redusere de innkjøpsrelaterte kostnadene.

Med kategoristyring samles beslektede innkjøp i grupper (kategorier/fagområder) som understøtter markedets inndeling, på tvers av organisasjonen. Fokus er rettet mot å utnytte leverandørmarkedet best mulig for å tilfredsstille våre behov. Hver kategori koordineres av en

kategoriansvarlig som er spesialist på sin kategori og som styrer arbeidet i et tverrfaglig kategoriteam.

Ved bruk av kategoristyring vil seksjon for anskaffelse få en oversikt over det samlede behov i kommunen og på bakgrunn av dette kunne samordne innkjøp på tvers av seksjoner og avdelinger.

Gjennom spesialisering, systematisk analysearbeid som gir innsikt i kommunens behov, helhetlig og langsiktig planlegging, analyse av leverandørmarkedet, gjennomføring av anskaffelsen og oppfølging kan kategoriteamet ta ut potensialet i markedet innenfor den enkelte innkjøpskategorien. Dette arbeidet vil være avgjørende for arbeidet med gevinstrealisering.

Seksjon for anskaffelser har delt kommunens anskaffelser i fire kategorier;

- velferdsanskaffelser
- IT-anskaffelser
- administrative anskaffelser
- bygg- og anleggsanskaffelser

I 2019 ble det tilsatt kategoriansvarlige i de tre første kategoriene. Arbeidet med oppbygning av kategori bygg- og anleggsanskaffelser påbegynnes i 2020.

Strategiske føringer

Vedtak om sentralisering av innkjøpsfunksjonen, sak 181/18.

Tiltak:

- 2.1 Seksjon for anskaffelser skal bygge opp kategoribasert styring av kommunens anskaffelser.
- 2.2 Seksjon for anskaffelser skal sikre at det til enhver tid foreligger kategoristrategier innenfor hver kategori.
- 2.3 Seksjon for anskaffelser skal bemanne opp kategoriene i tråd med vedtak om sentralisering av anskaffelsesfunksjonen. Spesielt skal det være fokus på kategorien bygg- og anlegg som i inngangen av 2020 ikke er sentralisert.

Mål 3 Økt og forbedret bruk av digitale verktøy som støtte i anskaffelsesprosessen

Tromsø kommune var tidlig ute med å ta i bruk enkelte digitale verktøy på anskaffelsesområdet. Vi bruker i dag konkurransegjennomføringsverktøy (KGV) og digitalt verktøy for bestilling (e-handel). Det er gjennomgående i offentlig sektor at digitale verktøy ikke utnyttes fullt ut. Dette gjelder også for Tromsø kommune.

Ved å utnytte potensialet i de digitale anskaffelsesverktøyene kommunen har, samt eventuelle nye verktøy, er det store muligheter for å kunne oppnå gevinster i alle deler av anskaffelsesprosessen. Gevinster som blant annet kan oppnås er økt effektivitet hos både oppdragsgiver og leverandør, økt avtalelojalitet og økonomiske besparelser. Videre kan økt bruk av digitale verktøy bidra til enklere produksjon av statistikk og styringsinformasjon.

Tromsø kommunes mål er at anskaffelsesprosessen skal være heldigital innen 2025. Dette er i samsvar med Difi sitt mål om å gjøre anskaffelsesprosessen heldigital innen 2025.

Difi's definisjon på digitalisering av anskaffelsesprosessen er; *«en endring fra en situasjon der prosessen skjer manuelt og papirbasert, til en situasjon der prosessen skjer digitalt i et IKT-verktøy. Det kan være snakk om å digitalisere hele eller deler av prosessen»*. *«Alle aktiviteter i gjennomføring av innkjøp understøttes av elektroniske løsninger og at digitalt innhold gjenbrukes i prosesstrinnene på tvers av organisasjonene som er involvert»*. Tromsø kommune slutter seg til denne definisjonen.

Strategiske føringer

Styringsgruppen i forbedringsprogrammet har gitt prosjektet Forbedring av innkjøp mandat til å arbeide med å forbedre og digitalisere innkjøpsverktøy slik det er foreslått i Rapport om organisering av innkjøpsfunksjonen datert 15. desember 2017.

Tiltak

- 3.1. Tromsø kommune skal øke bruken av digitale løsninger i anskaffelsesprosessen og utnytte sammenhengen mellom systemene og med dette være heldigital innen 2025.
- 3.2. Seksjon for anskaffelser har ansvaret for å inngå avtale om nytt konkurransegjennomføringsverktøy og kontraktsoppfølgingsverktøy, samt sikre implementering, opplæring og utarbeidelse av rutiner og ansvarfordeling for bruk av verktøyene.
- 3.3. Seksjon for anskaffelser har ansvaret for å ta i bruk et innkjøpsanalysesystem som blant annet skal gi oversikt over hva som kjøpes, avtalelojalitet og om regelverket for offentlige anskaffelser følges.
- 3.4. Tromsø kommune skal kontinuerlig forbedre brukervennligheten til e-handelsløsningen, og få utvidet bruk av systemet.

Mål 4 Kommunens anskaffelser skal sikre innovasjon og markedsutvikling

Innovasjon innebærer å fornye eller å lage noe nytt som skaper verdi for Tromsø kommune, samfunnet eller innbyggerne. Graden av innovasjon kan variere fra små endringer av dagens løsninger til at det skapes helt nye produkter og tjenester som løser eksisterende behov.

Anskaffelsesområdet er et viktig ledd i det kommunale innovasjonsarbeidet. Måten anskaffelsene gjennomføres på har vesentlig betydning for innovasjonspotensialet. For å sikre god måloppnåelse og mer effektiv verdiskapning må anskaffelser i større grad enn hittil brukes som et strategisk verktøy for å stimulere til utvikling og innovasjon både i den kommunale tjenesteytingen og hos leverandørene.

En innovativ anskaffelse kan fremme innovasjon i ulik grad.

Det kan gjennomføres en innovasjonsvennlig anskaffelse, hvor det legges til rette for og oppfordres til innovative løsninger, uten at dette er et krav. I slike tilfeller åpnes det for at det kan tilbys både innovative og eksisterende løsninger.

Alternativet er at målet med anskaffelsen er innovasjon, hvor det søkes aktivt etter et produkt eller en tjeneste som ikke er tilgjengelig i markedet.

Tromsø kommune skal være åpen for begge anskaffelsesformene, men skal i størst grad legge til rette for innovasjon.

Det har tidligere vært gjort noen grep for å stimulere til bruk av innovasjon i anskaffelser. Innkjøpskontoret, som nå er erstattet av seksjon for anskaffelser, har hatt kontakt med NHO Arktis og Nasjonalt program for leverandørutvikling. Det har vært gjennomført workshop for ledere i kommunen for å øke fokuset og kompetansen rundt bruk av innovative anskaffelser.

I helsesektoren har det vært fokus på velferdsteknologi og innovasjon. Tromsø kommune deltok i Nasjonalt velferdsteknologiprogram 2014-2016 med stort fokus på innovative anskaffelser. I etterkant er det kjørt noen innovative anskaffelser i samarbeid med andre kommuner.

Til tross for disse grepene har ikke innovative anskaffelser blitt mye benyttet i Tromsø kommune de siste årene. Noe av årsaken til dette kan være at avdelingene ikke har hatt kunnskaper og tid til å gjennomføre dette. Innovative anskaffelser er sammenlignet med ordinære anskaffelser både tids- og ressurskrevende, og vi vet ikke nødvendigvis at resultatet blir vellykket. Ved innovative anskaffelse må en være spesielt forberedt på å ta nødvendig risiko for å oppnå utvikling og fornyelse.

Forutsetningen for å kunne lykkes med en innovativ anskaffelse er at det bygges en innovasjonskultur i hele kommunen som er forankret i ledelsen. Organisasjonen og medarbeidere søker i stor grad mot det trygge og velkjente, hvor en bygger på erfaring og sikker kunnskap. Innovasjon krever det

motsatte. Ansatte må oppfordres til å tenke nytt og utforske mulighetsrommet. Dette vil stimulere til nye og bedre løsninger.

Prosessene forut for anskaffelsene legger premissene for innovasjonspotensialet. Tidlig og strukturert dialog med leverandørmarkedet har vist seg å være av sentral betydning for å sikre innovasjonspotensialet i en anskaffelse. Når anskaffelser foretas under sterkt tidspress, er det erfaringsmessig ikke tid for innovasjonsfremmende dialog med markedet. Tromsø kommune skal i økende grad skape gode arenaer for dialog med markedsaktørene. Anskaffelsesbehovet skal i større grad beskrives gjennom åpne spesifikasjoner som fokuserer på funksjon og ytelse.

Strategiske føringer

Det er vedtatt at bruk av innovative anskaffelser skal vurderes når anskaffelsen har en totalverdi over EØS-terskelverdi, se byrådsak 565/15.

Innovative offentlige anskaffelser er bedt inntatt i kommunens innkjøpsstrategi av kommunestyret, se sak 181/18.

I Strategisk næringsplan 2014-2020 er det et satt som et mål at Tromsø kommune skal være fremst i landet mht. innovative anskaffelser, og bidra i betydelig grad til nærings- og produktutvikling gjennom innkjøp. Dette skal blant annet gjøres gjennom å bidra til produkt- og bedriftsutvikling gjennom en innovativ bruk av kommunes innkjøpsmidler.

Tiltak

- 4.1. Seksjon for anskaffelser skal bidra til kompetanseheving om bruk av innovative anskaffelser internt i kommunen.
- 4.2. Seksjon for anskaffelser skal oppdatere Tromsø kommunes veileder for bruk av innovative anskaffelser.
- 4.3. Tromsø kommune skal for hver anskaffelse vurdere å benytte anskaffelsesprosedyrer og kontraktsformer som fremmer innovasjon, herunder konkurranse med forhandling, konkurransepreget dialog, innovasjonspartnerskap og plan- og designkonkurranser.
- 4.4. Tromsø kommunen skal bruke åpne funksjons- og ytelsesspesifikasjoner i alle konkurranser der dette er hensiktsmessig.
- 4.5. Seksjon for anskaffelse skal ta i bruk metodikk som sikrer innovasjon i anskaffelsesprosessene utviklet av Nasjonalt program for leverandørutvikling.
- 4.6. Tromsø kommune skal i de tilfellene der det er mulig søke om eksterne midler til gjennomføring av innovative anskaffelser.
- 4.7. Seksjon for anskaffelser skal ha fokus på kontakt med leverandørmarkedet i tidlig fase slik at leverandørene kan bidra til idédugnad og innovasjon.
- 4.8. Tromsø kommune skal legge til rette for innovasjon slik at lokalt og regionalt næringsliv på en god måte kan konkurrere om kontrakter og leveranser.

Mål 5 Tromsø kommune skal ta samfunnsansvar i sine anskaffelser

Tromsø kommune mener det er enkelte samfunnsutfordringer som er så viktige at de må gis særlig oppmerksomhet. Offentlige anskaffelser skal bidra til seriøsitet i leverandørmarkedet og en generell utvikling i riktig retning. Samfunnsansvar i offentlige anskaffelser innebærer å bekjempe arbeidslivskriminalitet og stille krav til miljø ved innkjøp av varer, tjenester og bygg- og anleggsarbeid.

Det å fokusere på klima- og miljøhensyn, sosialt ansvar og hindre sosial dumping ved anskaffelser i kommunen, skal være en naturlig del av anskaffelsesprosessen. Disse hensynene er en like viktig del av “det gode innkjøp” som god kvalitet og god pris.

Anskaffelsene skal redusere miljøbelastningen, påvirke arbeidsforhold, respektere grunnleggende menneskerettigheter og sikre like konkurransevilkår og fremtidig konkurransekraft for næringslivet. Samfunnsansvarlige anskaffelser skal bidra til å sikre godt omdømme og tillit til offentlig anskaffelsesvirksomhet.

Kommunens krav til ivaretagelse av samfunnshensyn i sine anskaffelser har også et leverandørutviklingsperspektiv. Leverandører som møter strenge, men rettferdige, krav til ivaretagelse av samfunnshensyn i våre anskaffelser, vil bli forberedt på å møte tilsvarende krav i andre markeder.

Lov om offentlige anskaffelse § 5 stiller krav om ivaretagelse av viktige samfunnshensyn ved offentlige anskaffelser. I en særstilling står kravet om at offentlige oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger i et livssyklusperspektiv. Tromsø kommune vil identifisere anskaffelser med potensiell større miljøpåvirkning ved bruk av verktøy utarbeidet av DFØ.

Oppdragsgiver pålegges også å etablere “egne rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter”.

På flere områder åpner regelverket for å at det kan stilles strengere krav enn regelverkets minstekrav. For Tromsø kommune som har ambisjoner om å fremstå som en foregangskommune for samfunnsansvar i sine anskaffelser, innebærer dette at handlingsrommet i regelverket skal anvendes.

Tromsø kommune er også opptatt av å bevare det lokale næringslivet som for eksempel dagligvaretilbudet i distriktene. Det er derfor ønskelig å legge til rette for at lokale næringsaktører i distriktet gis anledning til å kunne konkurrere om levering av varer og tjenester til kommunale enheter i samme distrikt.

Vedtak om innføring av Strategiske grep for å hindre svart økonomi og arbeidskriminalitet i kommuner og fylkeskommuner, se sak i kommunestyret 17/7633.

Vedtak om implementering av Oslomodellen med tilhørende målsetninger, se sak i kommunestyret 146/18.

Politisk plattform for AP, SV, SP og MDG for perioden 2019-2023.

I Klima-, miljø-, og energiplan 2018-2025 fremgår det at anskaffelsene i kommunen er et av de mest effektive virkemidlene kommunen har til å bidra til forbedringer innenfor klima, miljø og energi.

Vedtak om å legge til rette for at små og lokale aktører kan inngå avtaler om offentlige innkjøp, sak i kommunestyret 18/252.

Innovative offentlige anskaffelser er bedt inntatt i kommunens innkjøpsstrategi av kommunestyret, se sak 181/18.

Tiltak

- 5.1 Tromsø kommune skal i tidlig fase av anskaffelsen ha kontakt med leverandørmarkeder for å kartlegge mulighetene markedet har til å levere mer miljøvennlige løsninger.
- 5.2 Seksjon for anskaffelser skal ved utarbeidelsen av innkjøpsstrategi vurdere om anskaffelsen har potensielt større miljøpåvirkning.
- 5.3 Ved anskaffelser med potensiell større miljøpåvirkning, både lokalt og andre steder, vektas miljø med minimum 40 %.
- 5.4 Seksjon for anskaffelser skal etablere rutiner for å redusere skadelig miljøpåvirkning knyttet til anskaffelser og fremme klimavennlige løsninger (lovpålagt).
- 5.5 Tromsø kommune skal vurdere risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter og miljøbelastning ved kommende anskaffelser.
- 5.6 Seksjon for anskaffelser skal etablere og implementere rutiner for å ivareta respekt for grunnleggende menneskerettigheter (lovpålagt).
- 5.7 Tromsø kommune skal bekjempe arbeidslivskriminalitet gjennom innføring av fullmakt om utvidet skatteattest og opprettelse av rutiner for kontroll av lønns- og arbeidsvilkår.
- 5.8 I forberedende analyse skal det vurderes om anbudet er innenfor et område hvor det er aktuelt å legge til rette for at lokale leverandører i distriktet skal kunne konkurrere om kontrakten.
- 5.9 Tromsø kommune skal tilstrebe å dele opp anbudene slik at mindre, lokale aktører kan delta i konkurranser om kontrakter for levering av varer og tjenester.
- 5.10 Dersom det i kategori-/gruppestrategien er besluttet å legge til rette for lokale leverandører i distriktet, må det vurderes hvilke virkemidler som kan benyttes innenfor regelverket om offentlige anskaffelser.
- 5.11 Tromsø kommune skal ikke kjøpe varer produsert på okkupert territorium.

Måling og rapportering

Anskaffelsesstrategien er vedtatt i kommunestyret og gjøres kjent for alle medarbeidere. Kommunedirektøren har det overordnede ansvaret for gjennomføring av strategien. Seksjon for anskaffelser har ansvar for å koordinere arbeidet og rapportere på fremdrift. Alle ansatte som gjennomfører anskaffelser har et ansvar for å koordinere arbeidet og rapportere på fremdrift, samt å bidra til at målene i strategien nås.

Kommunedirektøren følger opp strategien gjennom de ordinære årshjulsprosessene og implementerer tiltak i budsjett og økonomiplan. Rapportering på de viktigste tiltakene vil inngå i Tromsø kommunes årsberetning.

Seksjon for anskaffelser utarbeider en handlingsplan for å sikre at målene i strategien oppnås og at det settes av tilstrekkelige ressurser i arbeidet.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det legges til grunn at Tromsø kommunes ansatte følger strategiens føringer og gjennomfører strategiens tiltak innenfor vedtatte budsjetter i strategiperioden. I 2020 og etterfølgende år må det påregnes kostnader knyttet til oppbygging av seksjon for anskaffelser sentraliseringsarbeidet og løpende bruk av elektroniske verktøy.

Avhengig av antall brukere de elektroniske verktøyene vil få, vil det være en internkostnad knyttet til innføring, opplæring og oppfølging.

Kritiske suksessfaktorer

For å lykkes med implementering av strategien er det behov for at:

- Anskaffelsesstrategien er forankret i virksomheten
- Alle anskaffelser gjennomføres i henhold til gjeldende regelverk og interne rutiner, og at kontrakter etterleves
- At det er tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre aktuelle utviklingsoppgaver og implementeringstiltak. Dette gjøres gjennom å:
 - Fortsette oppbyggingen av seksjon for anskaffelser
 - Utnytte kompetanse hos ressurspersoner i øvrige avdelinger og enheter som allerede gjennomfører anskaffelsesrelaterte oppgaver
 - Forenkle og effektivisere saksbehandling
- Informasjon om strategien kommuniseres ut til hele virksomheten og at det rapporteres på måloppnåelse